

Захист права інтелектуальної власності у контексті реформування національного законодавства

Петришен Г.П., студент Вінницького відділення ННІЗН НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник Лов'як О.О.

Актуальність запропонованої проблеми полягає у питанні створення цивілізованого ринкового середовища, де і підприємці, і споживачі були б надійно захищені від недобросовісної конкуренції, пов'язаної з неправомірним використанням об'єктів інтелектуальної власності, виробництвом фальсифікованих товарів.

Питанням захисту інтелектуальної власності приділяли і приділяють увагу відомі українські та російські вчені-юристи: М.М. Агарков, О.В. Дзера, А.С. Довгерт, І.І. Дахно, В.С. Дроб'язко, О.В. Ієвіна, О.А. Підопригора, О.О. Підопригора, А.П. Сергєєв, О.Д. Святоцький, С.І. Шимон та інші.

Проблеми охорони інтелектуальної власності сьогодні вийшли в світі на перший план і стали вже не просто юридичними або комерційними питаннями. Унаслідок всеосяжної інтелектуалізації сучасної світової економіки вони дедалі більше стають політичною проблемою, пов'язаною з економічною безпекою та вимагають стратегічних підходів до їх вирішення. Процеси інтелектуалізації досягли надзвичайно високої інтенсивності, немислимої ще десятиліття тому. Нині у світі діють понад 4 млн. патентів; щороку подається приблизно 700 тис. заявок на патентування; 2000 р. доход від продажу ліцензій на запатентовані об'єкти становив 100 млрд. дол., що вдесятеро більше, ніж 1990 р. На думку експертів, створенню в Україні ефективної системи охорони інтелектуальної власності перешкоджають передусім недоліки правової системи країни. Значну роль відіграє і пануюча в суспільстві зневага до охорони прав інтелектуальної власності, відсутність належного інформаційного забезпечення діяльності в галузі охорони інтелектуальної власності. Водночас навіть серед експертів спостерігається певна недооцінка соціально-економічних механізмів охорони інтелектуальної власності. Аналіз стану боротьби з порушеннями в сфері інтелектуальної власності в Україні підтверджує, що хоча рівень порушень залишається високим, останнім часом відбувається помітна активізація процесів охорони інтелектуальної власності.

У зв'язку з введенням в дію з 2 серпня 2005 року положень Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо впорядкування операцій, пов'язаних з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування, обладнання та сировини для їх виробництва)», яким посилено кримінальну відповідальність за незаконний обіг дисків для лазерних систем зчитування МВС України напрацьовується практика застосування відповідної статті Кримінального кодексу України.

Колегія Міністерства освіти і науки України окреслює найважливіші проблемні питання, що потребують вирішення:

1. З огляду на визначені пріоритетні напрямки зовнішньої політики України, а саме інтеграцію у Європейський Союз, законодавство України у сфері інтелектуальної власності потребує подальшого удосконалення з метою забезпечення рівня захисту прав інтелектуальної власності, аналогічного до існуючого в Європейських Співтовариствах. З цією метою планується розробка проєктів законодавчих актів, спрямованих на приведення законодавства України у відповідність до законодавства ЄС.

2. Необхідно визначити єдині методологічні підходи щодо виявлення правопорушень у сфері інтелектуальної власності та визначення розміру матеріальної та моральної шкоди від дій, що порушують права власника об'єкта інтелектуальної власності.

3. У рамках реалізації Програми скоординованих дій правоохоронних та контролюючих органів по боротьбі з незаконним виробництвом, розповсюдженням і реалізацією аудіо - і відеопродукції, компакт-дисків та інших об'єктів інтелектуальної власності необхідно забезпечувати проведення спільних заходів правоохоронних і контролюючих органів, направлених на виявлення, розслідування та припинення правопорушень у сфері інтелектуальної власності.

5. Необхідно продовжувати планомірну роботу, направлену на подальшу спеціалізацію у розгляді судових справ, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності у системі судів загальної юрисдикції. З цією метою налагодити ефективну співпрацю з Верховним судом України та Вищим господарським судом.

6. З метою забезпечення захисту прав інтелектуальної власності та відновлення порушених прав у судовому порядку спільно з Міністерством юстиції України та іншими зацікавленими органами виконавчої влади розробити план скоординованих дій, направлених на підвищення ефективності експертного забезпечення під час адміністративного та судового розгляду справ з питань інтелектуальної власності [4].

Звичайно ж це не повний перелік окреслених проблем, але планомірна і поступова реалізація зазначених положень дасть позитивні результати.

Можливі розв'язання існуючих проблем:

Потрібно вивчити питання про доцільність приєднання України до низки міжнародних конвенцій і договорів, зокрема до Мадридської угоди 1891 р. про припинення використання неправдивих або таких, що вводять в оману, указань походження товарів (у редакції Стокгольмського акту 1967 р.); Лісабонської угоди про захист назв місць походження та їх міжнародну реєстрацію 1958 р.; Брюссельської конвенції про поширення несучих програми сигналів, що передаються через супутники, 1974 р.; Договору про міжнародну реєстрацію аудіовізуальних творів (FRT) 1989 р.; Вашингтонського договору про інтелектуальну власність щодо інтегральних мікросхем 1989 р.; Євразійської патентної конвенції (ЄПК) 1994 р.

Аналогічним чином, слід внести в перелік актів законодавства України, щодо яких необхідна адаптація до законодавства ЄС, нормативні документи ЄС із питань охорони інтелектуальної власності в інформаційному суспільстві, мережі Інтернет.

Важливими завданнями в цій галузі є забезпечення належного рівня координації діяльності міністерств і відомств шляхом регулярного проведення засідань Міжвідомчого комітету з проблем захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності, а також ухвалення постанови про створення в міністерствах і відомствах структурних підрозділів із питань інтелектуальної власності.

Водночас треба зробити наголос на впровадженні сучасних технологій управління процесами охорони інтелектуальної власності. Цьому сприяло б створення централізованого комп'ютерного банку даних щодо фірмових найменувань, зареєстрованих на території України; впровадження новітніх інформаційних технологій, зокрема щодо патентної бібліотеки громадського користування.

Необхідно також ужити заходів для посилення координації діяльності органів виконавчої влади, зокрема правоохоронних органів, із метою створення цілісної системи забезпечення (інформаційного) дотримання законодавства про охорону інтелектуальної власності.

Треба розробити систему економічних стимулів (податкових, кредитних, страхових) комерціалізації запатентованих науково-технічних досягнень. Зокрема, назріли питання про створення Фонду сприяння патентуванню українських винаходів за кордоном, із його частковим фінансуванням із Державного бюджету в рамках окремої статті бюджетних видатків на охорону інтелектуальної власності.

У Державному бюджеті слід передбачити й належне фінансування видатків на розвиток інфраструктури охорони інтелектуальної власності, модернізацію технічної бази державних установ цієї сфери та озброєння їх новітніми інформаційними технологіями.

У рамках Концепції реформування системи освіти в Україні було б бажано передбачити введення в середній школі ознайомлювальних курсів (розділів) з основами інтелектуальної власності й відповідних спецкурсів у вищих навчальних закладах. Нарешті, ефективним рішенням може стати запровадження розгалуженої системи дистанційного навчання фахівців у галузі інтелектуальної власності за допомогою Інтернет із використанням досвіду Світової організації інтелектуальної власності (COIB). Важливо також опрацювати питання щодо більш широкого використання можливостей Світової академії COIB для підготовки фахівців вищого рівня кваліфікації.

На думку експертів реалізація цих пропозицій сприятиме подальшому розвитку та якісному вдосконаленню системи охорони інтелектуальної власності в Україні, прискоренню економічного розвитку й підвищенню міжнародного іміджу нашої держави [5].

Список використаних джерел:

1. Лебідь С. Позитивні зрушення у боротьбі з правопорушеннями. Інтелектуальна власність. - 1/2002 - с.25-28.
2. Справа №3-4280/2003, Архів Десянянського районного суду м. Чернігова.
3. Справа №3-6549/2003, Архів Десянянського районного суду м. Чернігова.
4. Про проблеми захисту прав інтелектуальної власності та шляхи їх вирішення. Рішення Колегії Міністерства освіти і науки України від 4 грудня 2003 р. Протокол № 12/2-16
5. «Проблеми охорони інтелектуальної власності в Україні» // Матеріали круглого столу, організованого Українським центром економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова // Ел. Ресурс <http://inf.org.ua/laws/zkbbk4.htm>

Визнання правочинів недійсними: проблеми чинного цивільного процесуального законодавства України

Петровський Д.В., студент освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» за спеціальністю «Правознавство» ННІЗН НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент *Пилипенко С.А.*

Виявлення прогалин та недоліків чинного законодавства завжди пов'язане з науковими дослідженнями та судовою практикою.

В РФ певні напрацювання щодо процесуального аспекту визнання правочинів недійсними та внесення змін в російське цивільно-процесуальне законодавство є. Так, О.В. Гутников аналізував процесуальне розмежування нікчемних та оспорюваних правочинів та оспорювання недійсних правочинів. Зазначений науковець зробив висновок, з яким не можна не погодитися, що з процесуальної точки зору немає різниці між нікчемними та оспорюваними